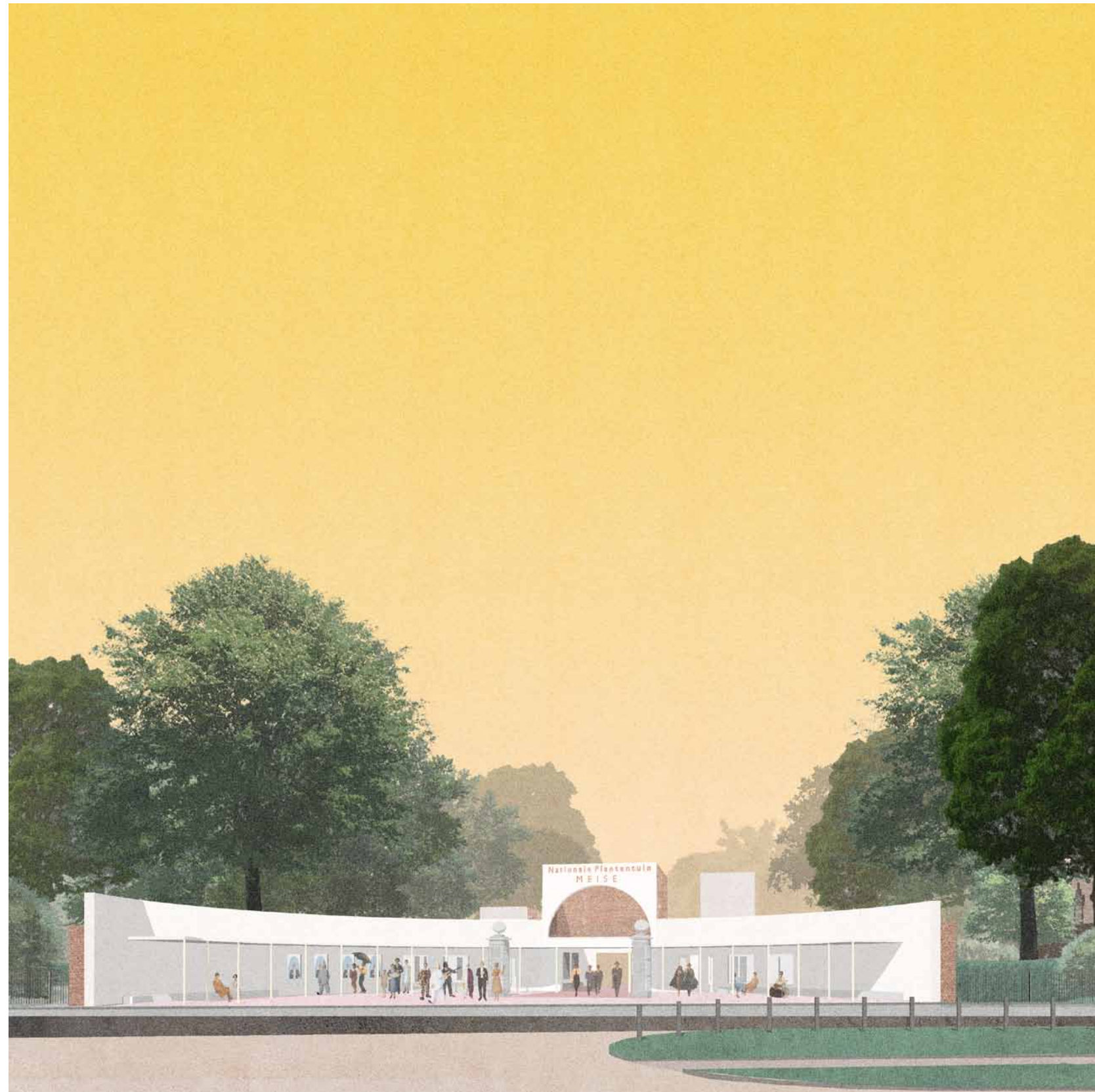

PASSAGES

10.06.2016 | PLANTENTUIN MEISE | OO 3102 A

STRATEGIE

De Plantentuin van Meise heeft op dit moment een rommelige ongedefinieerde entreezone. De monumentale poort is het enige dat de entree van de majestueuze tuin markeert. Meteen na binnenkomst is het onduidelijk waar de bezoeker een kaartje kan kopen, naar het toilet zou kunnen of de tuinwinkel bezoeken.

In het masterplan van Bob 361 en Michel Desvigne wordt voorgesteld deze entreezone te versterken middels het concept van een tuinmuur, waarbij met bebouwing rust gecreëerd kan worden in de tuin en aan de andere kant een betere entree geformeerd kan worden.

Dit plan wil de entreezone graag opnieuw inrichten om zo een aangename ontvangst voor de bezoekers te garanderen en helderheid te bieden voor het bezoek aan de tuin. Al vanaf de parking moet het duidelijk zijn waar de bezoeker kan aanlanden: hier wordt een uinodigend gebaar gemaakt naar de bezoeker. Het ontvangstplein is zonder toegangskaartje te betreden en sluit met de ronde vormtaal aan bij de huidige aansluiting op het monumentale hek. Een groep bezoekers die zo met bus bij de tuin aankomt, kan zich rustig op het plein verzamelen in plaats van op de parking.

De galerij langs het ontvangstplein legt verbinding met de eredreef die haar startpunt in het publieke domein heeft op het welkomst plein. De galerij vormt ook de droogloop naar de entree van de Tuinwinkel en het regionaal toeristisch infopunt. Hierdoor zijn deze twee functies ook zonder toegangskaart voor de Plantentuin toegankelijk.

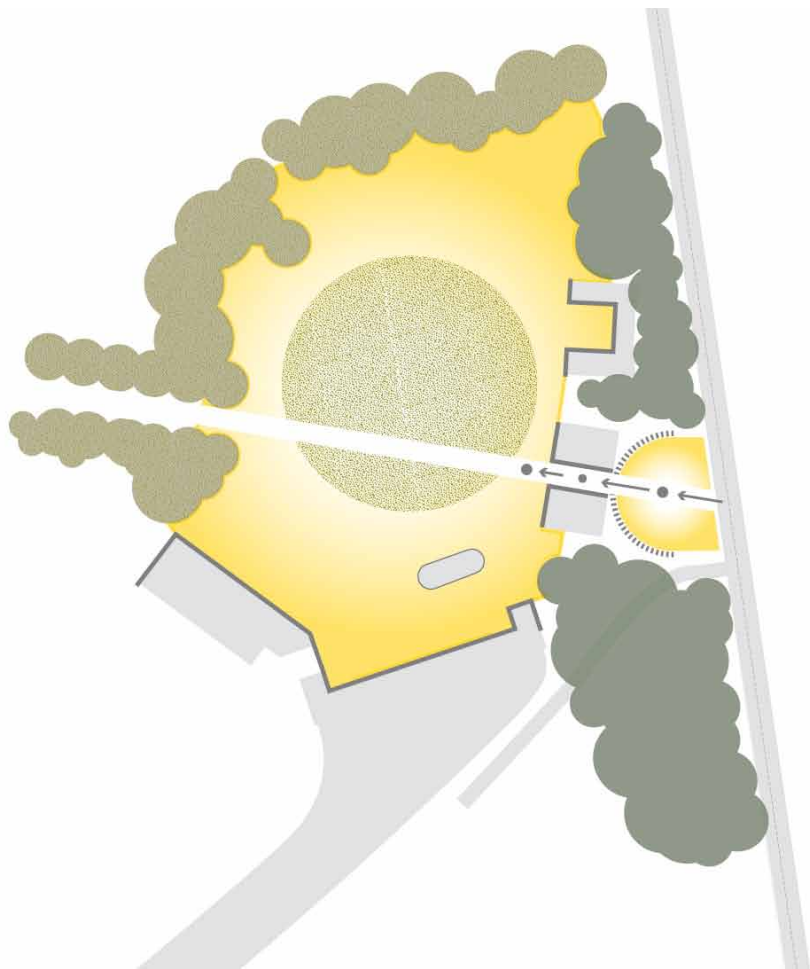
Het entreegebouw Nieuwelaan is een belangrijk ruimtelijk element in de organisatie van Plantentuin Meise. Het voert de bezoeker van de entreezone met welkomsttuin naar het centrum van de plantentuin. De centrale zone is waarop de rest van de tuin, haar programma en routes georiënteerd zijn. Daarom geven we een belangrijke rol aan de eredreef in de ruimtelijke opzet van de entreezone.

Het ontvangstplein en het Entreegebouw loodsen de bezoeker door de groene buffer die de gehele tuin omgeeft. Een laag van bomen en onderbegroeiing vormen een groene schil om de tuin heen om haar af te schermen van de omliggende infrastructuur. De entreezone prikt hier doorheen en begeleidt de bezoeker middels een publiek plein, naar de welkomsttuin. Waar de eregalerij door het gebouw

heen steekt zijn de tuinwinkel en het regionaal touristisch infopunt gepositioneerd, die zo beiden een relatie met de welkomsttuin, het ontvangstplein en de eredreef hebben.

Het entreegebouw en de nieuwe inrichting van de ruimte en routes er omheen, zorgen voor een hernieuwde samenhang tussen de gebouwen en de welkomsttuin. Er ontstaat een ruimte tussen het herbariumgebouw, de Vlaamse hoeve, het entreegebouw en de groene randen rondom de welkomsttuin. Door een route voor de Vlaamse hoeve langs te leggen komt de welkomsttuin centraal in deze ruimte te liggen en wordt hiermee ook de binnenplaats van de Vlaamse hoeve bij de tuin betrokken.

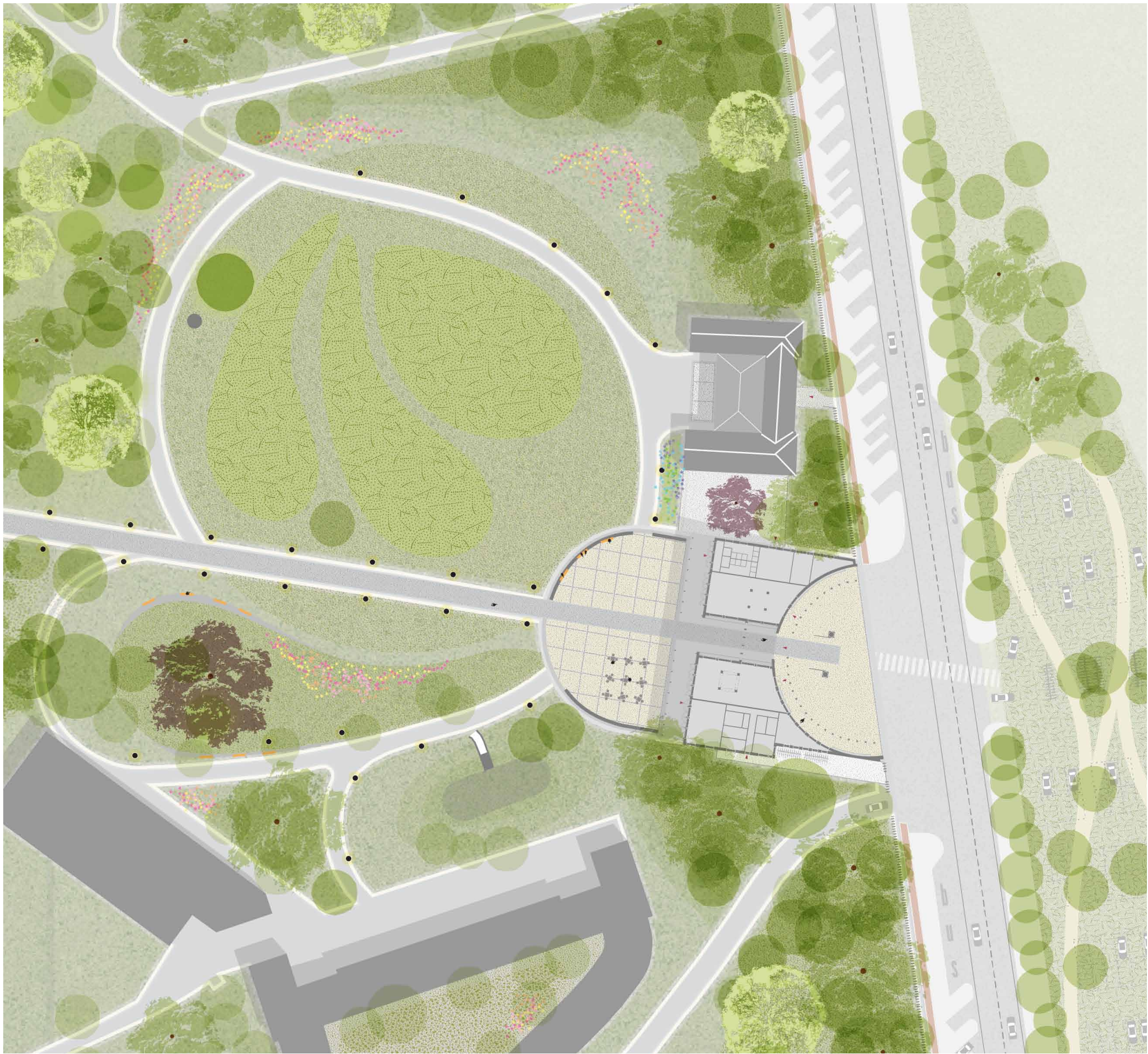
De welkomsttuin biedt de bezoeker de mogelijkheid om zich rustig te oriënteren alvorens de rest van de tuin te bezoeken. Men kan een rondje lopen in de tuin, of gelijk de eredreef aflopen naar het kasteel. De nieuwe inrichting zorgt er ook voor dat het herbarium gebouw en de ijskelder bij de tuin betrokken worden. Zo maakt het in de toekomst mogelijk dat het Herbariumgebouw een wat meer publiek karakter krijgt. De centrale tuin kan een open karakter behouden maar zou ook meer beplanting kunnen krijgen. Door de iets hogere ligging van het ontvangstgebouw krijgt men een mooi overzicht over de ontvangsttuin bij binnenkomst. De logistieke ingang, voor auto's en personeel, wordt juist wat meer afgescheiden aan de zuidzijde.

STRATEGIE

Overzichtsplan gehele domein Plantentuin Meise

STRATEGIE

Inplantingsplan hoofdentree Nieuwelaan

STRATEGIE

Zicht vanaf de Hoofdentree richting Kasteel Bouchout

Hoofdentree Nieuwelaan

dolomiet

kasseien

ARCHITECTUUR

Nieuwe identiteit

Geheel in de lijn met de ambitie voor een nieuwe identiteit van de Plantentuin Meise, zien we dit als een aanleiding om op een integrale wijze na te denken over de gehele scenografie van aankomst en ontvangst, tot diep in het park. De ontvangstgebouwen vormen een belangrijke bouwsteen voor het samenstellen van deze nieuwe identiteit. Iedere onderdeel van de opgave kent zeer eigen, specifieke condities. De gewenste familierelatie wordt gelegd door middel van materiaal overeenkomsten en expressie.

Deze visie heeft als doel om onze lijn van redeneren en denkwijze uiteen te zetten. Dat betekent dat we graag met de opdrachtgever in dialoog treden over de voorgestelde oplossingen. Daarom hebben we in deze visie ook optionele alternatieven geformuleerd waar ons dat nodig leek.

People-planet-profit

De bouwsector is één van de belangrijkste economische sectoren in België. Deze sector staat in voor 40% van het energieverbruik, is één van de grootste afvalproducenten en één van de grootste verbruikers van grondstoffen. Bovendien brengen wij gemiddeld 90% van onze tijd binnen in gebouwen door. Gebouwen vormen en beïnvloeden ons leefomgeving, ze weerspiegelen de cultuur van een streek, periode, maatschappij.

De ontwerpen voor de entreegebouwen voor de Plantentuin zijn op een integrale manier benaderd. De gebouwen maken een groot gebaar, zorgt voor samenhang tussen de reeds bestaande gebouwen en verbeteren de bezoekersstromen door de tuin. De aspecten people, planet, profit zijn naast de andere elementen van het programma van eisen vanaf het begin door stedenbouwkundig ontwerper, landschapsarchitect, architect en constructeur als uitgangspunt genomen.

Het ontwerp voor beide entrees streeft ernaar om de toegankelijkheid voor alle bezoekers te vergroten. Het creëert een welkomstplein die het voor bezoekers gemakkelijk maakt de oversteek te maken en om voor groepen om zich te verzamelen. Het plein is voor iedereen toegankelijk, bereikbaar en betreedbaar. Daarnaast zorgt het, ter plaatse van de hoofdentree, voor een verbeterde samenhang rondom de welkomstuin en met de bestaande gebouwen zoals het Herbariumgebouw.

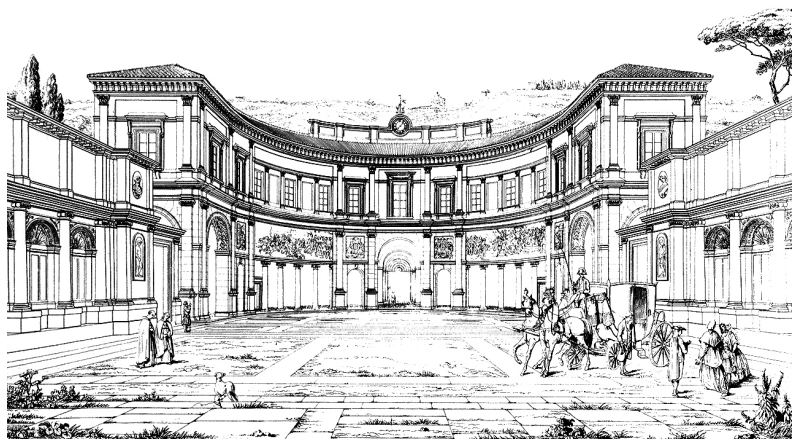
De nieuwe onthaalgebouwen bieden de kans voor de Plantentuin Meise om een duidelijke standpunt uit te dragen over de gewenste omgang met natuur en energie. De verwerking van milieuvriendelijke, of streekgebonden materialen en een nulmissie insteek maken een ontwerp dat uitgesproken is over de manier waarop in de actualiteit -en in de toekomst integraal ontworpen kan worden.

Wij zijn er van overtuigd dat de basis van een intrinsiek duurzaam gebouw niet ligt in de groenheid van de gevels, de hoeveelheid zonnecellen op het dak of in de organische verschijning van de vorm. Het ligt in de toewijding van alle betrokken partijen aan een geïntegreerd en verantwoordelijk ontwerp- en bouwproces. Alleen zó kan er architectuur ontstaan die bovenal een perfect gebouw maakt voor de gebruikers, de omgeving en haar bewoners, nu en in de toekomst.

Wij zijn voorstander van een aanpak waar een heel breed scala aan duurzaamheidsthema's aan de orde komt. De organisatie van het programma, de oriëntatie van het gebouw, de inpassing in de omgeving, de inzet van constructie en installaties, het gebruik van materialen en de beleving van het gebouw zijn afhankelijk van elkaar en moeten een gezamenlijk optimum bereiken. Duurzaam bouwen betekent ook dat je een bijzonder gebouw maakt dat door zijn verschijning en betekenis voor de omgeving waarde toevoegt. De wijze waarop het nieuwe paviljoen wordt ingepast in het landschap, bepaalt in belangrijke mate of het gebouw de tand des tijd echt kan doorstaan.

Arch of Hadrian / Athene

Villa Giulia / Rome

**DEELPROJECT 2:
ONTHAALGEBOUW NIEUWELAAN**

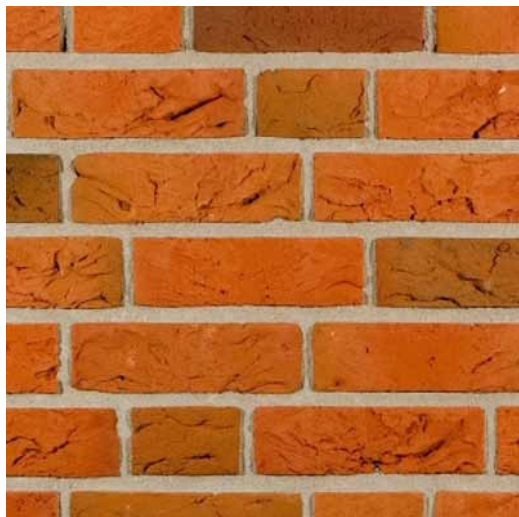
DEELPROJECT 2: ONTHAALGEBOUW NIEUWELAAN

Geglazuurde baksteen

Lichte sfeer interieur

Baksteen gevels

Concept & expressie

De inzet bij de toegang aan de Nieuwelaan is een helder transitiegebouw: vanaf het Ontvangstplein wordt de bezoeker meteen ondergedompeld in de pracht van de Plantentuin. Het onthaalgebouw aan de Nieuwelaan is direct gekoppeld aan de Eredreef naar het Kasteel. Dit verleent het gebouw een andere status dan het entreegebouw aan de Meise-zijde. Het uitgangspunt is een voorname ontvangst door middel van een ruim en aangenaam ontvangstplein.

Een nauwkeurige ruimtelijke enscenering zorgt voor een soepele -en heldere afwikkeling van bezoekersstromen. Allereerst wordt de bezoeker verwelkomt op het Ontvangstplein. Hier is voldoende overdekte zitruimte aanwezig voor het verzamelen van groepen. Deze grootste openbare ruimte wordt omvat door een gebogen gevel met daarvoor een ranke colonnade. Achter de gevel bevinden zich de kassa's, het Regionaal Toeristisch Infopunt en de Tuinwinkel. Allen direct zichtbaar en toegankelijk vanaf het Ontvangstplein, zonder entreebewijs.

Na het verkrijgen van de entreetickets wordt de bezoeker op natuurlijke wijze via de droogloop naar de passage geleid, onderweg de toegangscontrole passerend. Die komt direct uit in de nieuwe Welkomstuin. We kennen situaties waar bezoekers vriendelijk begroet worden door personeel dat hun toegangsbewijs controleert. Zodra dit financieel haalbaar is, heeft dit de voorkeur ten opzichte van een automatisch draaikruis, al begrijpen we dat het één het ander niet hoeft uit te sluiten.

De halve cirkel vorm van het Ontvangstplein komt voort uit de verdraaide aanlanding van de Eredreef op de Nieuwelaan. In diverse klassieke tuinen zijn dit soort lastige geometrische momenten opgelost door middel van een cirkelvorm. Dit monumentale gebaar sluit aan bij de status van de hoofdentree. Hierdoor ontstaat een combinatie van een groots gebaar en een laagdrempelig, vriendelijk en hedendaags gebouw. De gebogen wand zorgt ervoor dat er een helder gedefinieerde ruimte ontstaat die alle onderdelen samenbind, uitnodigend is en plaats biedt aan informeel verpozen. Het bestaande toegangshek wordt behouden en volledig geïntegreerd in de opzet van het Ontvangstplein. De geklasseerde zuilen krijgen een prominente plek op het Ontvangstplein

en markeren het startpunt van de Eredreef. De historische betekenis van de toegang wordt nieuwe luister bijgezet. De aanvang van de betaalde zone ligt halverwege de passage, en wordt gemarkeerd met transparante, automatische toegangspoorten.

Interieur en programma

Het schema van het gebouw is eenvoudig en symmetrisch. Het horizontaal georiënteerde bouwvolume – waarin alle functies zijn ondergebracht – is gekoppeld aan de rug van het ontvangstplein. Het wordt in tweeën gedeeld door de passage over de Eredreef. Aan weerszijden van de passage bevinden zich de publieke functies zoals het Regionaal Toeristisch Infopunt en de Plantenwinkel. Deze ruimten zijn visueel zeer open: licht en uitnodigend van karakter. De grote ramen maken de het Ontvangstplein en de Welkomstuin zichtbaar. Bovendien zijn ze visueel verbonden door hun grote ramen aan de passage. Het idee is om de bezoeker in de passage het gevoel te geven door het interieur van winkel en infopunt heen te lopen. Aan de buitenranden van het gebouw bevinden zich vervolgens de servicezones: aan de zijde van het Herbariumgebouw zijn de kantoren en ondersteunende personeelsvertrekken gesitueerd. Aan de zijde van de Vlaamse Hoeve zijn de toiletten, de uitleendienst en de kantoren en bergruimte van de Tuinwinkel gevestigd. Het gebouw kent zo een efficiënt en logisch diagram, dat bedacht is op een bijzondere ontvangst en soepele afwikkeling van bezoekers. Het kantoor, aan de zijde van de dienstingang, steekt uit het volume om een optimaal zicht op deze toegang te voorzien. De tuinzijde van het gebouw wordt samengebonden door een royale portico, die voorziet in droge opvang en een droge circulatiemogelijkheid tussen de programmaonderdelen onderling.

In het interieur van de winkel en het infopunt wordt een zachte scheiding aangebracht tussen betalende- en niet betalende bezoekers. Dit is een zachte begrenzing, we stellen ons voor dat deze flexibel van aard is en naar wens veranderd kan worden. Halverwege de ruimte staat een bakstenen Aediculum, oftewel een 'klein huisje', in zowel de winkel als het infopunt. Hierdoor wordt de grote open ruimte voorzien van een centrum en een zonering. Deze elementen vormen een plek met een uitzonderlijke hoogte- en lichtinval, geschikt voor bijzondere functies. Zoals een leestafel, of juist een

plek voor presentaties. De elementen hebben een open en flexibel karakter en kunnen desgewenst afgescheiden worden. Ze worden vertaald in volumes die hoog boven het dak uitsteken. Om het weidse, horizontale gebouw haar functie als landmark te laten vervullen zijn enkele hoogteaccenten gewenst. Ze ondersteunen de bakenfunctie van de boog boven de toegang.

Materialisering & duurzaamheid

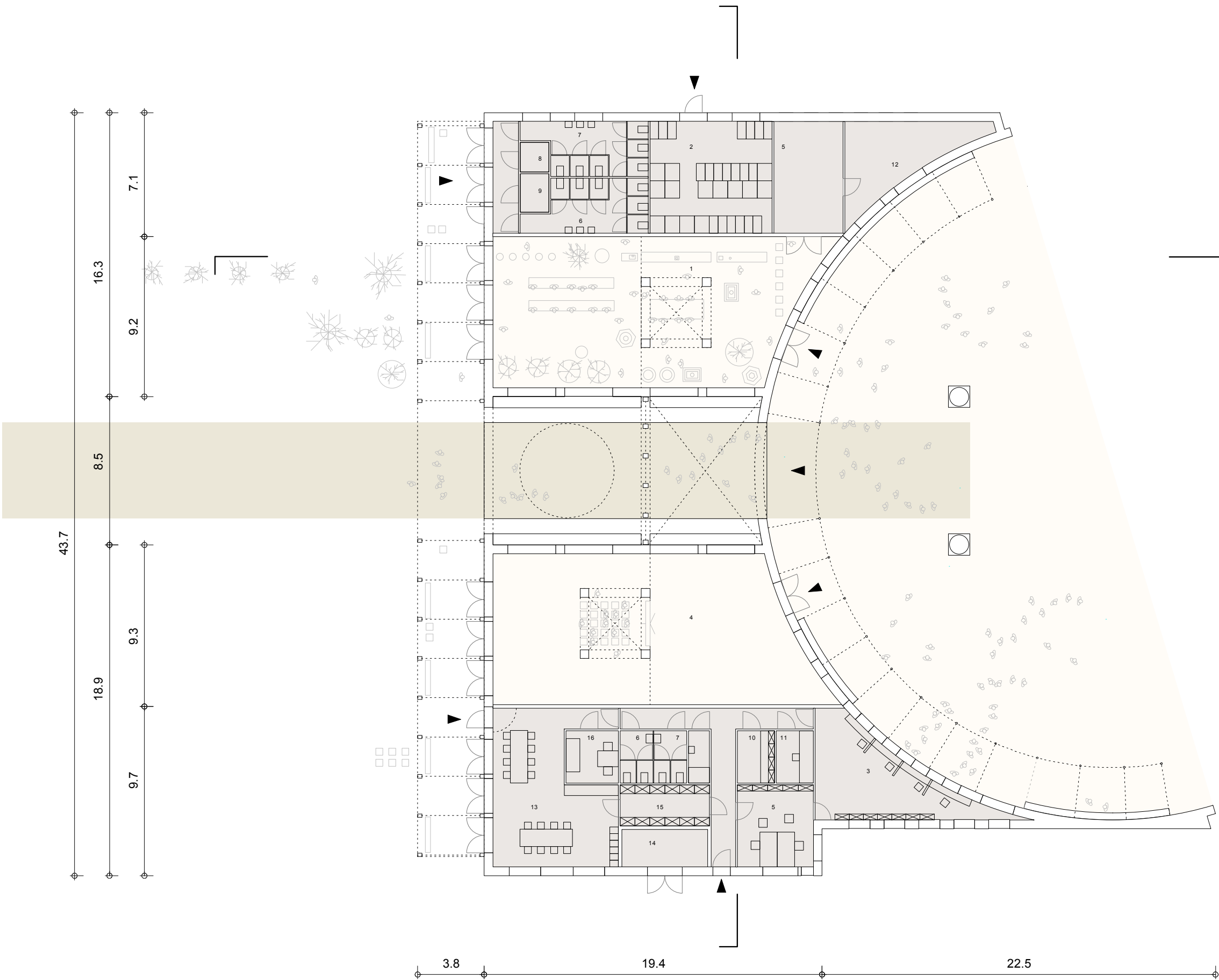
Het ontvangstgebouw bestaat uit een enkele bouwlaag, uitgevoerd in rode baksteen. De gevels aan het Ontvangstplein zijn lichtgekleurd. Dat betekent een bewerking van het metselwerk door middel van lichtgekleurde glazuur, omwille van goed onderhoud en duurzaamheid.

Het idee is om het Ontvangstplein buiten de Plantentuin van licht Dolomiet te maken. De Welkomsttuinzijde krijgt dezelfde afwerking, geplaatst in een grid dat wordt gevormd door hier dezelfde steen als van de eredreef doorheen te leggen.

Optioneel

- De indeling van de servicezone kent een hoge mate van flexibiliteit en kan eenvoudigweg worden herzien indien andere relaties gewenst zijn.
- De polyvalente zaal zou opgenomen kunnen worden in dit bouwdeel, zie volgende beschrijving bij deelproject 1.

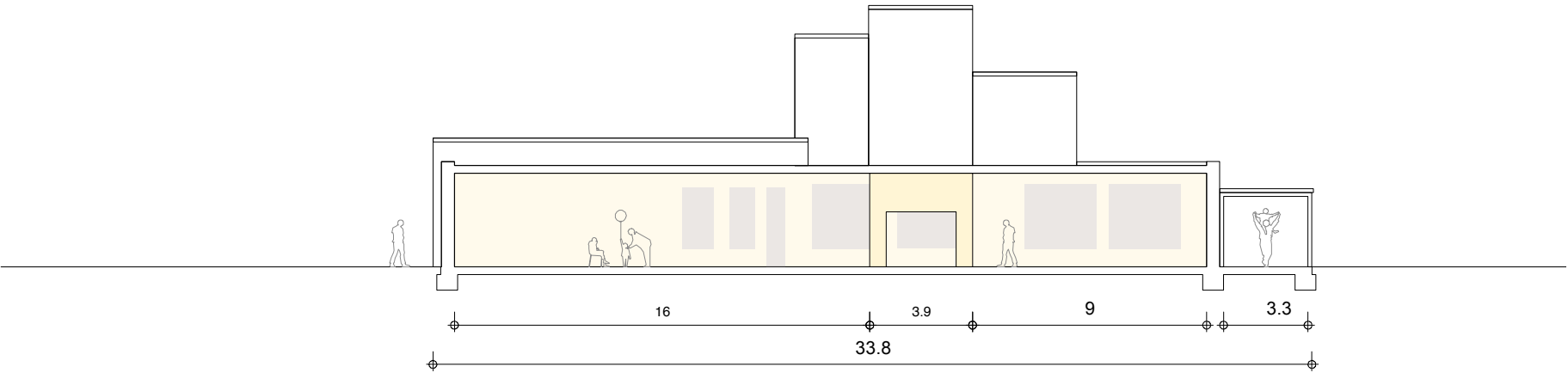
DEELPROJECT 2:
ONTHAALGEBOUW NIEUWELAAN

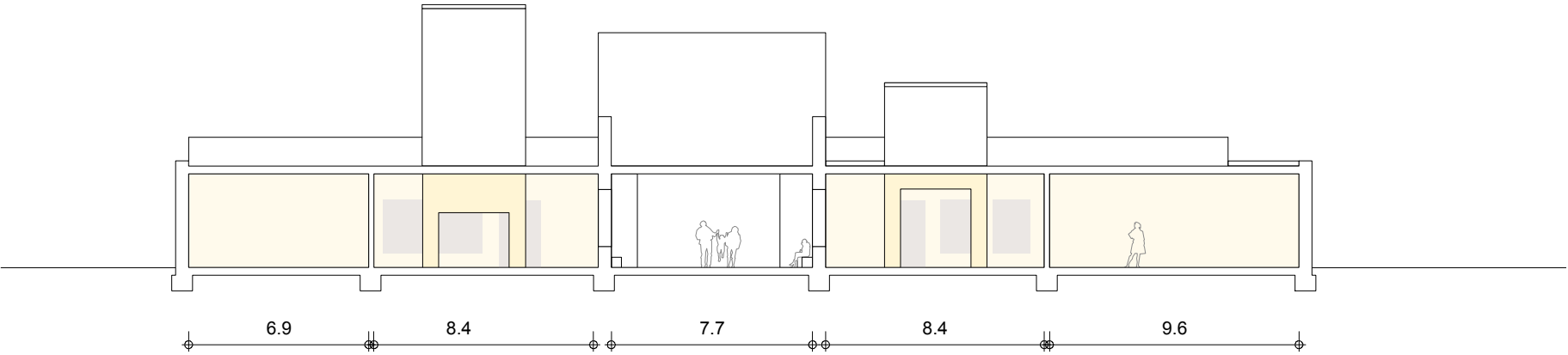
Entree Nieuwelaan
Schaal 1:250

DEELPROJECT 2:
ONTHAALGEBOUW NIEUWELAAN

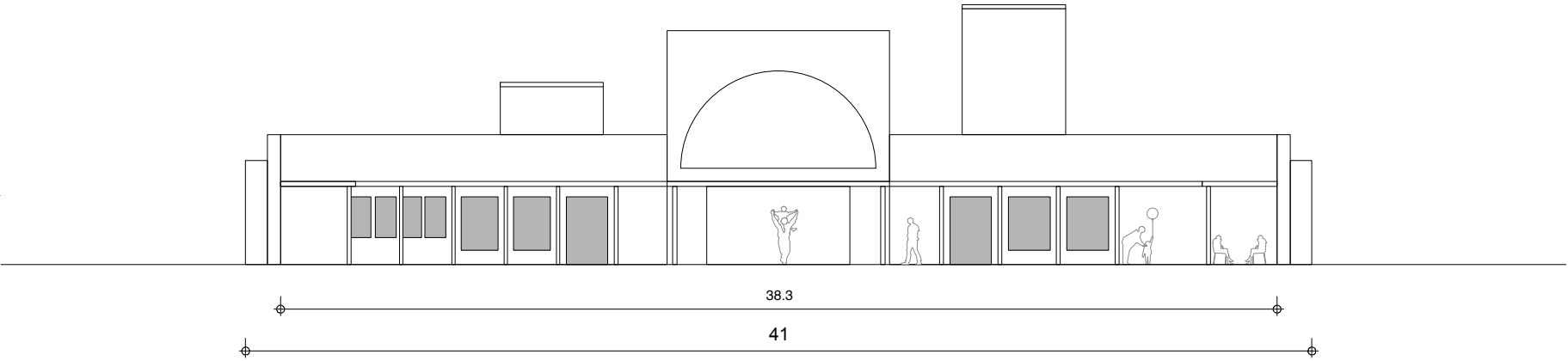
Langsdoorsnede

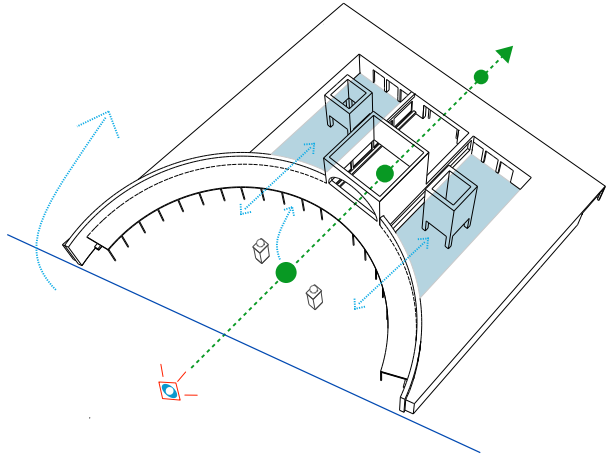
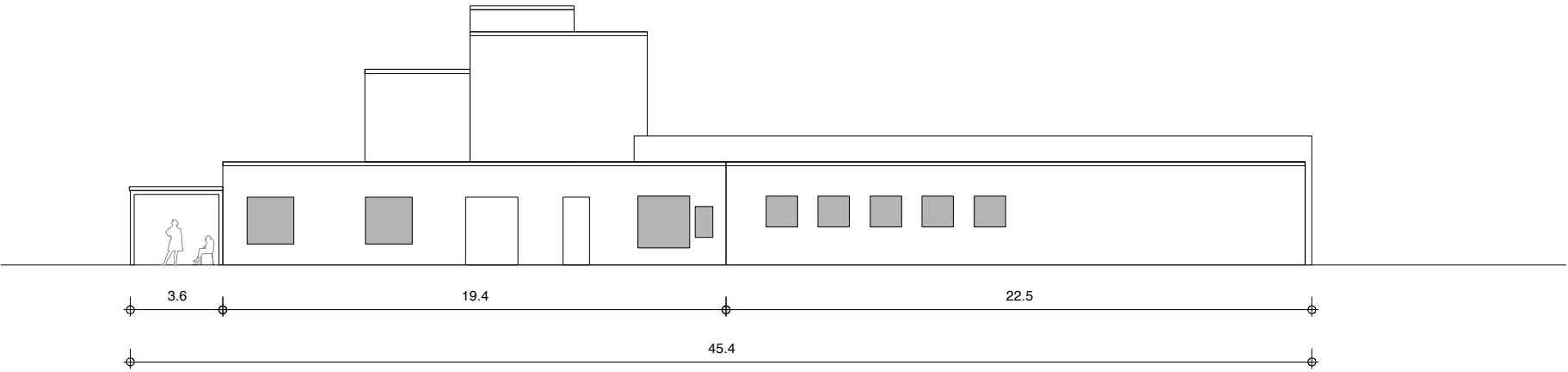
Dwarsdoorsnede

Gevelaanzicht Nieuwelaan

Gevelaanzicht Zuidzijde

Diagram

DEELPROJECT 2:
ONTHAALGEBOUW NIEUWELAAN

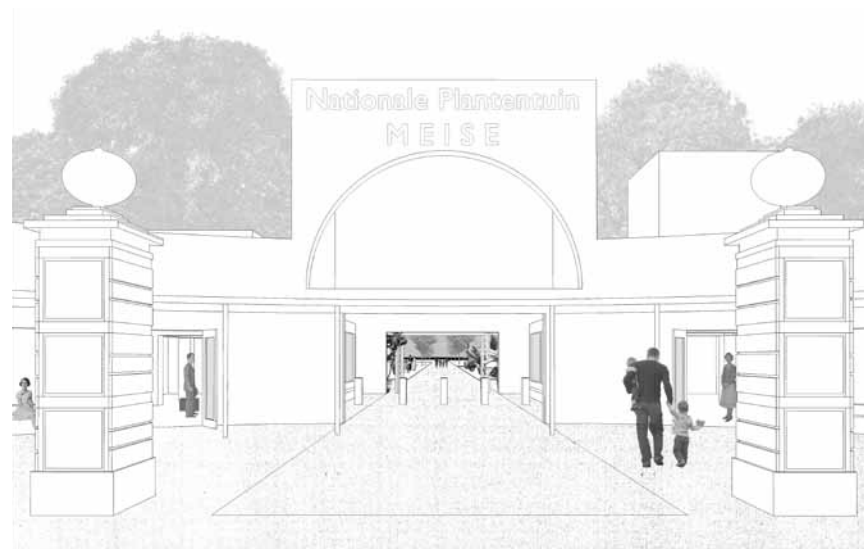
Zicht vanaf Eredreef op ingang Nieuwelaan

**DEELPROJECT 2:
ONTHAALGEBOUW NIEUWELAAN**

Ingang Nieuwelaan

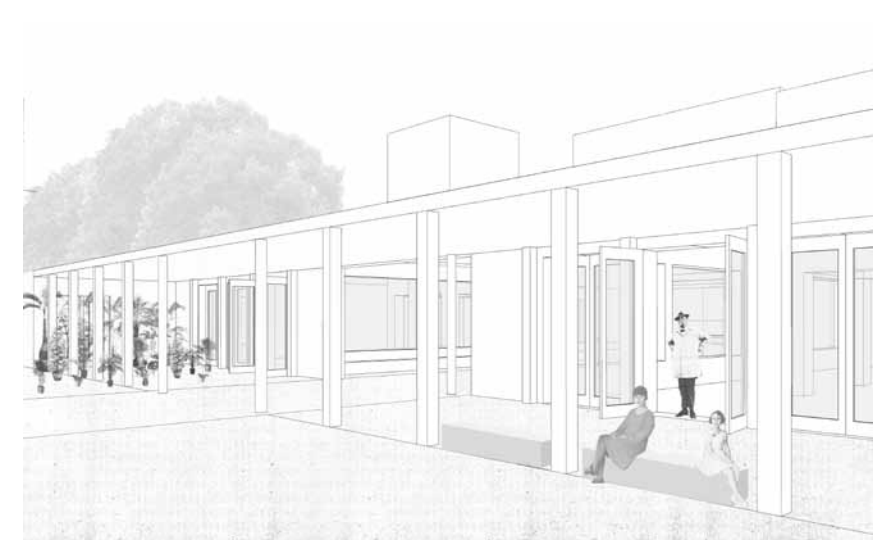
Vooraanzicht entree

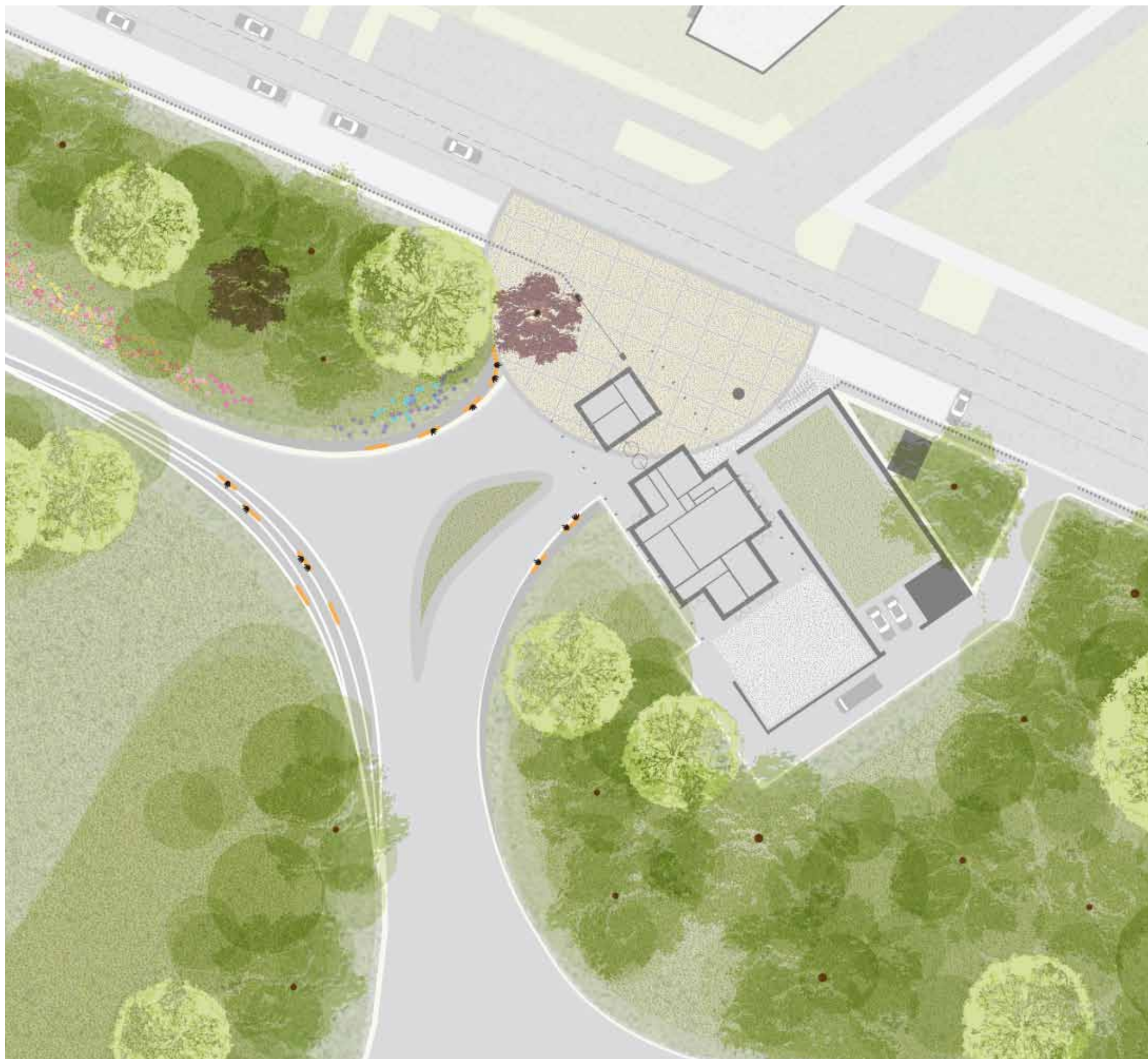

interieur tuinwinkel

Zijde Plantentuin

entreegebied Meise

DEELPROJECT 1: ENTREE MEISE

Voor de entree aan de zijde van Meise is gekozen om meer aan te sluiten bij het dorpse karakter van de context. Ook aan deze zijde kiezen we voor een uitnodigend gebaar van het plein langs de Brusselsesteenweg. Het entreegebouw en de conciërge woning zijn op een slimme manier in elkaar geschoven, hierdoor geeft het aan het plein het beeld van een uitnodigende inkom, en aan de andere zijde het idee van een statige woning. De schaal van het gebouw is geënt op de dorpse omgeving van Meise.

Er is voor gekozen om het prachtige zicht op de noordelijke vijverpartij, waar in het verleden een gebouw heeft gestaan, geheel vrij te houden en op sommige plekken nog wat meer te accentueren. Door de randen en richting van de paden iets anders aan te zetten wordt het voor de bezoekers helder dat de hoofdroute vanaf ingang Meise naar de centrale zone, de Orangerie en de ommuurde tuin linksaf is.

DEELPROJECT 1: ONTHAALGEBOUW MEISE

Concept & expressie

Bij de toegang aan de zijde van Gemeente Meise wordt ingezet op de kleinschalige, intieme typologie van een hedendaags huis. Hiermee wordt een vriendelijke en laagdrempelige ontvangst beoogd. Het karakter van dit gebouw zoekt aansluiting bij de huizen langs de Brusselse Steenweg, en de even verder opgelegen dorpskern.

Een belangrijk sturend aspect op deze plek vormt het uitzicht tot diep in de Plantentuin. Vrijwel direct vanaf de openbare weg is de volle pracht van de tuin zichtbaar in al zijn diepte. Het heeft tot de overweging geleid om naast de bestaande poort een bouwwerk te voorzien, waar een nieuwe entree in wordt verwerkt. Dit betekent dat het huidige hekwerk niet wordt voorzien van de noodzakelijke toegangsvoorzieningen, zoals draaikruizen. In de nieuwbouw wordt een hedendaagse entreesituatie voorzien, met de benodigde technische uitrusting.

Het nieuwe gebouw volgt de contouren van de bestaande, geklasseerde muur. Deze bestaande structuur is opgedeeld in twee vakken. Eén vak wordt gebruikt als een begrenzing van het privédomein van de conciërgewoning; een ommuurde tuin. Hierin wordt een carport ondergebracht. Het tweede vak wordt ingezet als servicezone voor o.a. de Oranjerie. Hier zullen containers worden gestald -en opgehaald. Met een nieuwe dienstweg kan wordt voorzien in het scheiden van verkeersstromen, zodat bezoekers niet worden geconfronteerd met serviceactiviteiten.

Het dak verleent het gebouw een karakteristiek silhouet waardoor het zowel verbonden wordt met de bebouwing in de omgeving, als een signaalfunctie krijgt. De portico aan de voorzijde voorziet in een verbijzondering ter plaatse van de entree. Bovendien voorziet deze tezamen met de luifel aan de Plantentuinzijde, ruim in beschutting tegen weersinvloeden.

entreegebouw Meise, zicht Brusselsesteenweg

entreegebouw Meise, zicht vanuit tuin

DEELPROJECT 1: ONTHAALGEBOUW MEISE

Interieur & programma

De toegang tot de Plantentuin is een open doorgang door het gebouw. Hierdoor wordt het gebouw in tweeën gedeeld: een klein blok met kassa's en een groot blok met serviceruimten en de conciërgewoning. Het kassablok is transparant en open. Hier is ook de plantenwinkel in ondergebracht, direct gekoppeld aan de kassa's, en bereikbaar vanuit de tuin. Het interieur is licht en ruim opgezet. De personeelsvoorzieningen zijn bereikbaar via de droogloop aan de Plantentuinzijde.

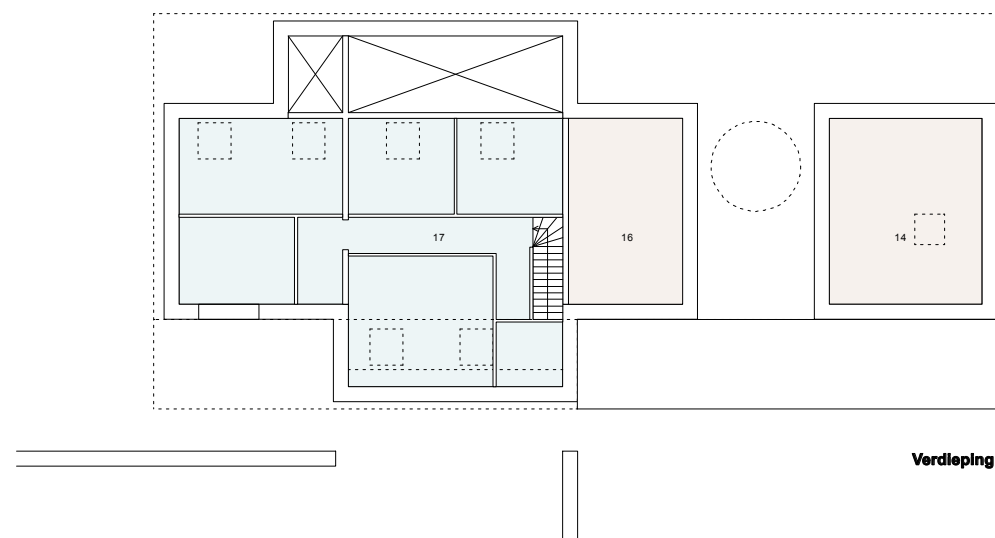
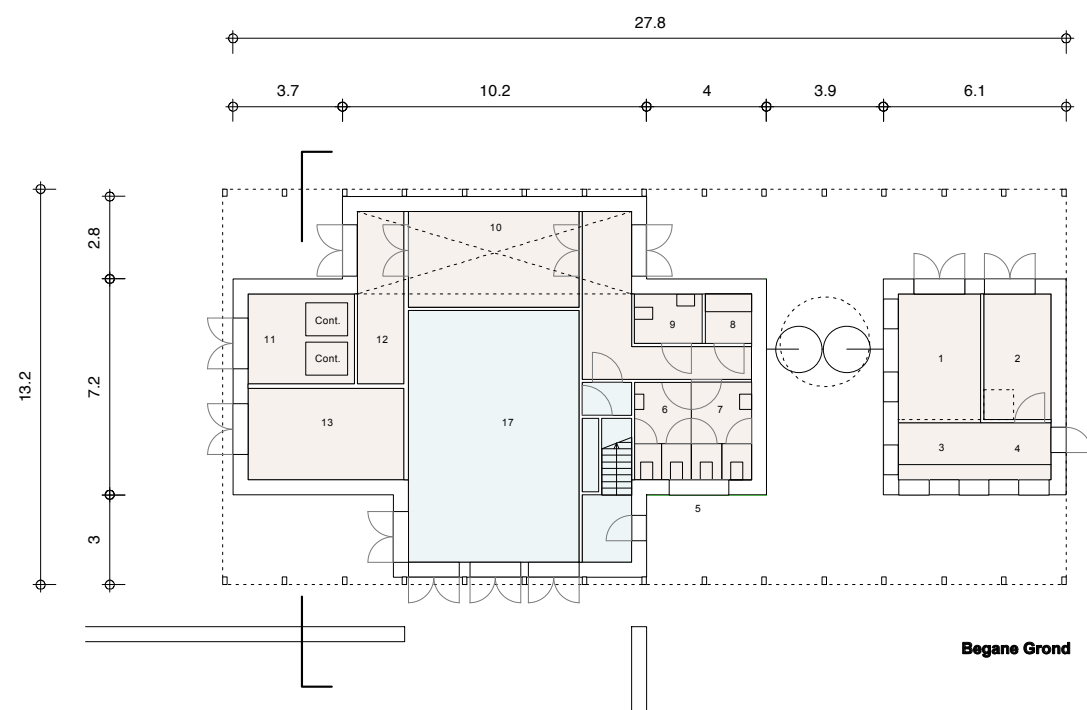
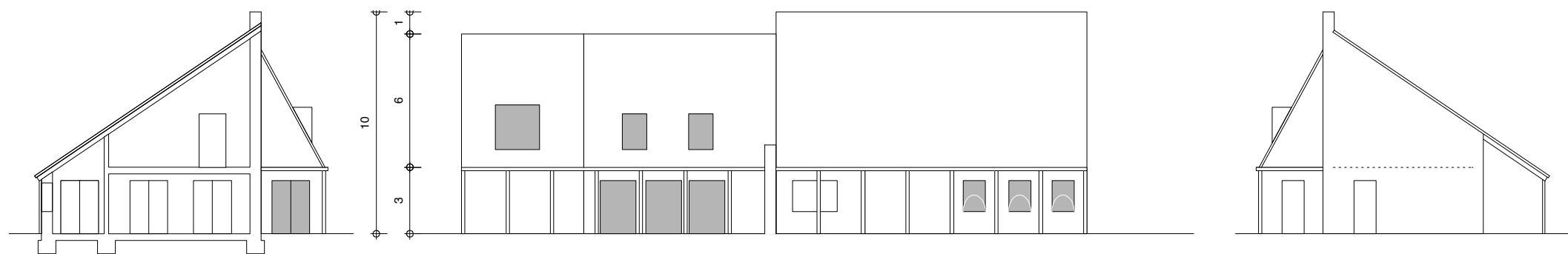
De woning is zodanig geïntegreerd in het gebouw dat deze is aangetakt op alle activiteiten die rondom het huis plaatsvinden. Voor de woning is een eigen toegang voorzien aan de ontvangtzijde. De woonruimte is georiënteerd op de ommuurde tuin. Op de verdieping zijn slaapvertrekken voorzien. Deze zijn licht en hoog, en liggen onder het schuine dak. Aan de zuidpunt zijn serviceruimten voorzien, voor containers en opslag.

Materialisering & duurzaamheid

Het palet aan materialen voor dit gebouw is beperkt. Het basismateriaal van het gebouw is rode baksteen. Waarmee op indirecte wijze een relatie gelegd wordt met de bestaande geklasseerde muur. Het dak zal uit een geprofileerde aluminiumplaat bestaan, geanodiseerd in een zachte, gepatineerde bronsachtige kleur. De kozijnen zullen van eenzelfde kleurtoon worden voorzien omwille van coherentie: zo ontstaat een klaar en helder gebouw.

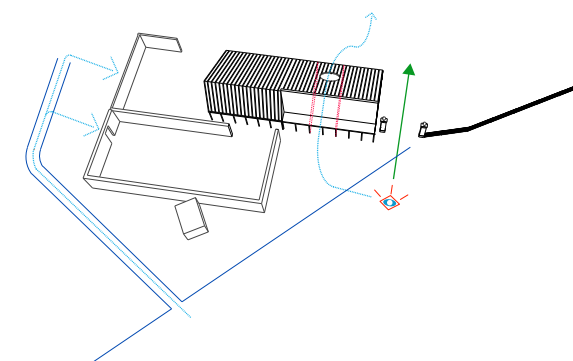
Optioneel

- De nieuwe diensttoegang heeft een weg die rondom de geklasseerde muur loopt. Mocht het mogelijk zijn om een opening te maken, dan heeft het onze voorkeur om de servicezone direct via de muur te bereiken.

DEELPROJECT 1: ONTHAALGEBOUW MEISE

1. Tuinwinkel
2. Berging tuinwinkel
3. Kassa
4. Inkom
5. Ticket automaat
6. Heren WC
7. Dames WC
8. Baby kamer
9. Mindervaliden
10. Ruimte kassa- en winkelpersoneel
11. Afvalberging
12. Berging
13. Bergruimte buiten
14. Bergruimte Tuinwinkel
15. Technische ruimte
16. Technische ruimte
17. Woning Conciërge

Diagram

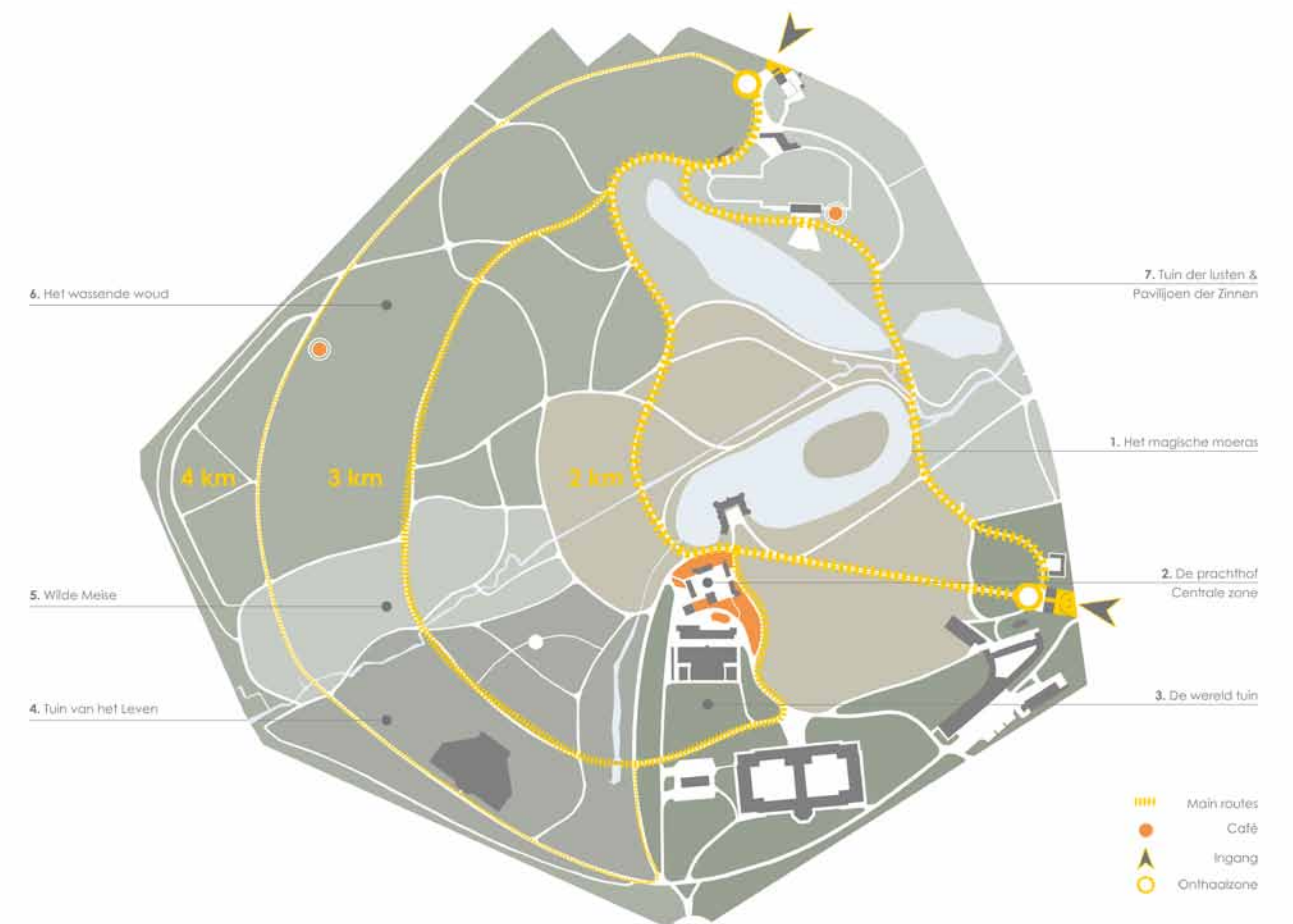
**DEELPROJECT 1:
ONTHAALGEBOUW MEISE**

zicht vanaf entreegebied Meise op Plantentuin

voorgestelde aanpassingen padenstructuur

looprondjes door Plantentuin

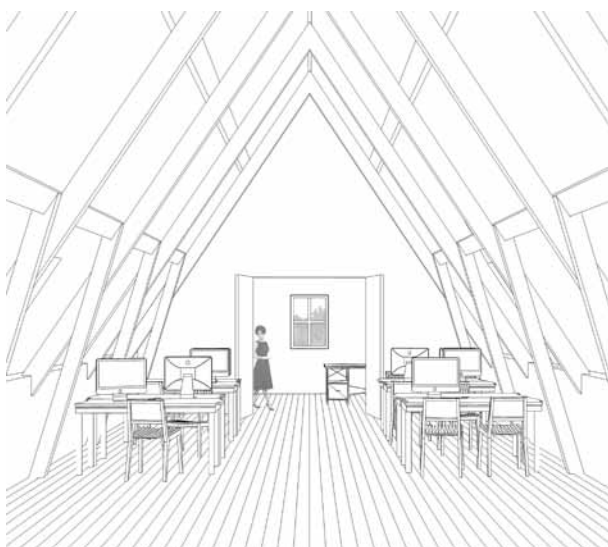
DEELPROJECT 3: RENOVATIE VAN DE VLAAMSE HOEVE

Concept & expressie

De bestaande Vlaamse Hoeve lijkt in eerste aanzien ruimte te bieden voor het gehele programma. Bij nadere bestudering blijkt het echter zeer moeilijk in te passen in de bestaande structuur. Het meest cruciale element vormt de polyvalente zaal, gekoppeld aan de wens om deze voor conferenties te gebruiken. Voor de polyvalente zaal zijn de vleugels van het gebouw te lang en te smal waardoor er, in combinatie met de voor deze functie geringe hoogte van drie meter, onvoldoende zicht is bij presentaties met een opstelling voor ca. 120 personen. Hierdoor hebben we gemeend om een uitbreiding te moeten voorzien in het koer. De polyvalente zaal, die dan geheel volgens de hedendaagse standaard van licht, zicht en thermisch en comfort kan worden gecreëerd. Bovendien biedt de open-, beglaasde zijde van de zaal een schitterend panorama over de Welkomsttuin en het achterliggende landschap. Hierdoor is de zaal meteen een representatieve ruimte voor Plantentuin Meise. Geschikt voor verhuur voor tal van uiteenlopende bijeenkomsten. In de bestaande hoeve wordt het ondersteunende programma georganiseerd. Op de verdieping worden de kantoren en de gastenverblijven gesitueerd. De fraaie dakconstructie maakt ook de dakverdieping geschikt voor representatief gebruik. Zo blijft de meest dynamische en levendige programmafunctie op de begane grond, goed bereikbaar voor publiek vanuit de Ontvangsttuin en goed bereikbaar vanuit de eigen ingang aan de Nieuwelaan.

Het originele woonvertrek van de Vlaamse Hoeve wordt wederom als woning in gebruik genomen, door de conciërge, en maakt gebruik van de bestaande voordeur. Aan de zijde van de Nieuwelaan wordt een nieuwe, comfortabele entree voorzien. Deze combineert de toegangen van de gastenverblijven, de kantoren en de polyvalente zaal. Hierdoor worden deze onafhankelijk van de openingstijden van de Plantentuin bereikbaar.

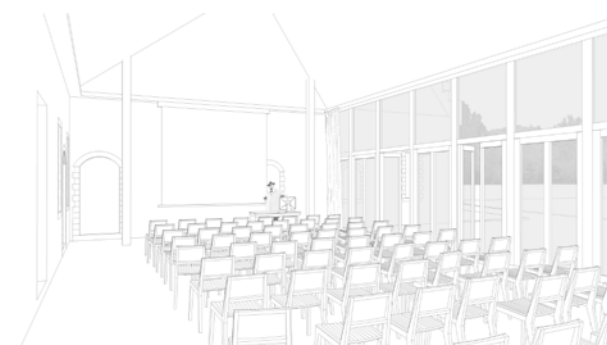
De nieuwe uitbouw in het koer heeft een flauw schilddak. Dit komt voort uit de wens om in het interieur een comfortabele hoogte te maken van ca. 5 meter. En tegelijkertijd de behoefte om zorgvuldig aan te sluiten op de gevelhoogten van het bestaande gebouw. Zonder het licht en zicht doorheen de dakkapellen te blokkeren, een behoorlijke hoogte van ca. 5m te voorzien in het interieur en het licht en zicht van de daklichten niet te blokkeren. De polyvalente zaal zal zich als een meubelstuk

interieur Vlaamse Hoeve

aanzicht Vlaamse Hoeve

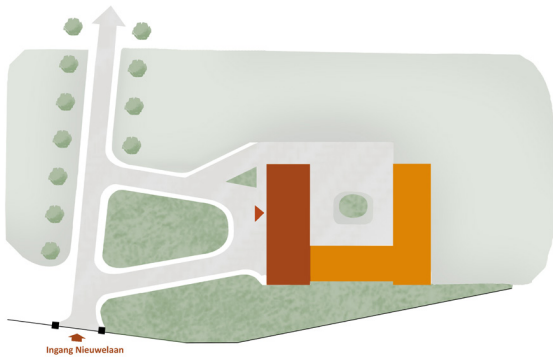
interieur Vlaamse Hoeve

presenteren, door zijn lichte- en houtachtige karakter. Duidelijk verschillend van de stenen hoeve en hoofdzakelijk gematerialiseerd in hout, zowel aan de binnen- als de buitenzijde.

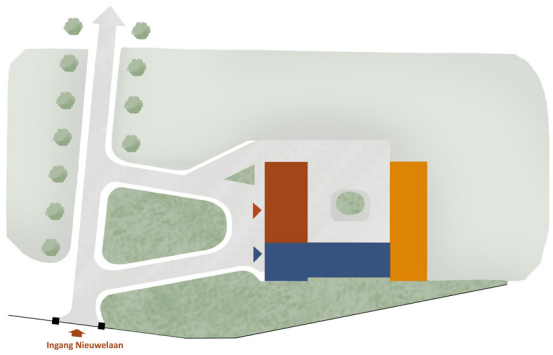
Optioneel

- Wij denken dat van het maken van een uitbouw voor de polyvalente zaal een optimale oplossing is. Indien dit budgettair niet haalbaar blijkt te zijn, dan zien we nog als optie om deze op te nemen in het entreegebouw. De Vlaamse Hoeve blijft naar ons inzien ongeschikt voor een polyvalente zaal.

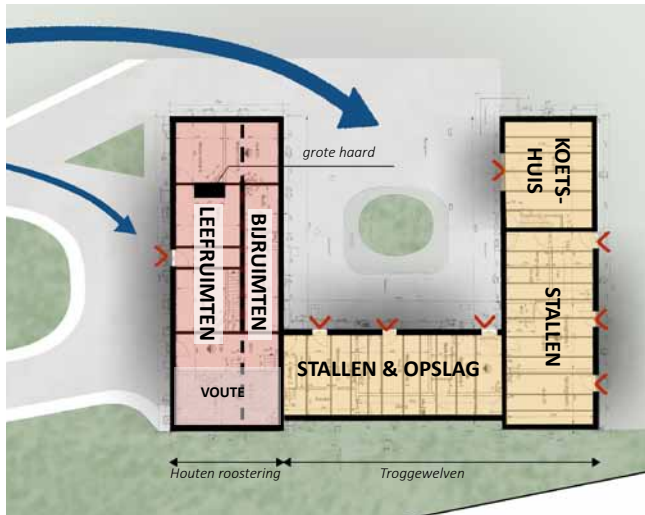
Eerste helft 19e eeuw

1880 -1939

Vanaf 1939

**DEELPROJECT 3:
RENOVATIE VAN DE VLAAMSE HOEVE**

Hoewel de geschiedenis van de twee domeinen die aan de basis liggen van de plantentuin terug gaat tot de hoge middeleeuwen, heeft de Vlaamse Hoeve een relatief korte geschiedenis.

Een eerste bouwwerk is er terug te vinden op de topografische kaarten van het midden van de 19e eeuw. Het ontstaan hangt wellicht samen met de aanleg van de eredreef als hoofdtoegang tot het kasteel van Bouchout. Van deze eerste fase zijn op de verschillende kaarten uiteenlopende vormen terug te vinden en is verder weinig bekend.

Het ontstaan van de Vlaamse hoeve in huidige vorm vindt plaats in 1880-1890 bij het samenvoegen van de domeinen tot koninklijk domein. Vanaf dan wordt het een op zichzelf staand geheel. De hoeve, gelegen aan de hoofdtoegang, fungeert hierbij als portierswoning waar alle bezoekers geregistreerd worden. In harmonie met de heraangelegde plantentuin is de portierswoning een romantische interpretatie van de traditionele Vlaamse hoevetypologie in neo-renaïssancestijl, met in het interieur eveneens enkele meer neogotische elementen.

In 1939 ondergaat de hoeve nog een grondige verbouwing. Vanaf dan is de plantentuin eigendom van de Belgische staat en wordt er een 2e woning in ondergebracht om de conciërge en conservator er samen te huisvesten. Hierbij wordt de traditionele opdeling ernstig verstoord, maar de ingrepen in de gevel zijn weinig afleesbaar.

Via vooronderzoeken kunnen mogelijks nog elementen van de eerste bebouwing zichtbaar worden of ingrepen van de opsplitsing duidelijk naar voor komen. Vóór het vastleggen van het definitief ontwerp willen we de historische gelaagdheid via onderzoek ontleden. Respect voor de verschillende lagen, fases en verhalen zijn een verrijking voor het gebouw. Een maximaal behoud van de gelaagdheid vraagt een zo groot mogelijk behoud van originele materialen met een voorkeur voor zachte restauratie met reinigingen, herstellingen en verder onderzoek bij twijfel, in tegenstelling tot harde nefaste restauratie.

Ondanks de zware verbouwing zijn in de huidige toestand nog steeds principes van de hoevetypologie terug te vinden. Bij herbestemming willen we dan ook de nog aanwezige principes van de oude hoevetypologie respecteren. Daarnaast willen we bij de uitrusting naar hedendaagse comforteisen het karakter van de hoeve bewaren, door zorgvuldig om te gaan met de beeldbepalende elementen.

1) Principes van de oude Vlaamse hoevetypologie

Naar voorbeeld van de archetypische Vlaamse hoeves van 17e en 18e eeuw zijn de woonvertrekken in de hoeve op het zuiden georiënteerd. Aansluitend bevonden zich de voornaamste stallen en bijhorende voorraad. In de verste vleugel werden koetsen en karren gestald en waren de overige stallen die rechtstreeks uitgaven op de achterliggende weiden. De opsplitsing tussen de woonruimten en dienstruimten uit zich op verschillende wijzen:

- De toegang tot de woning zit aan de zuidzijde, weg van het erf, terwijl de dienstruimten rond het erf georganiseerd zijn.

- De verdiepingvloeren hebben een verschillende draagstructuur. In de woning werd een houten rooster- ing gebruikt, in de andere delen zijn er troggewelven. Gezien de ruimtes boven de stallen de voornaamste opslagruimten waren, was namelijk een grotere draagkracht vereist.

- In de gevels zijn de vroegere functies nog afleesbaar door verschillende types openingen. In de woning werden de raam- en deuropeningen uitgewerkt met witstenen kruismonelen en een bakstenen ontlastingsboogje boven de horizontale bovenregel. De openingen in de dienstvertrekken zijn hoofdzakelijk deuren en kleinere verluchtingsgaten. Deze waren oorspronkelijk niet beglaasd. Daarom vinden we aan de dakkapellen bijvoorbeeld nog luiken terug. Naast de verschillen in grootte en type werden de opening ook veeleer bekroond met eenvoudige bogen.

- Ook de indeling draagt nog sporen van de vroegere functies. In het woonhuis werd het typische kamermodel grotendeels gerespecteerd. Aan de voorgevel werden de voornaamste leefruimten bij de toegang gelegen. Deze waren nagenoeg vierkant en in de belangrijkste ruimte bevond zich een grote haard. Achter de leefruimten aan het erf bevond zich een smallere zone met functies die de leefruimtes ondersteunden. Deze langse opdeling is nu nog in de woning aanwezig. Kenmerkend is ook de

halfondergrondse kelder en bovenliggende voutekamer. De andere beuken zijn smaller en kennen hoofdzakelijk een dwarse geleding, enkel plaatselijk doorbroken door een gang aan de gevel. Voor het inpassen van de 2e woning werden deze vleugels echter sterk opgedeeld.

2) Stijlkenmerken en beeldbepalende elementen
Om een duurzame herbestemming uit te werken is het onontbeerlijk tegemoet te komen aan de huidige comforteisen. Gezien de wens de romantische neo – renaissance gevel en enkele beeldbepalende interieurelementen te bewaren, vraagt deze

Bestaande dakconstructie

Grote haard met schildjes in woning

Troggewelven met baksteenpatroon

Na-isolatie zolder hoeve te Baaigem

DEELPROJECT 3: RENOVATIE VAN DE VLAAMSE HOEVE

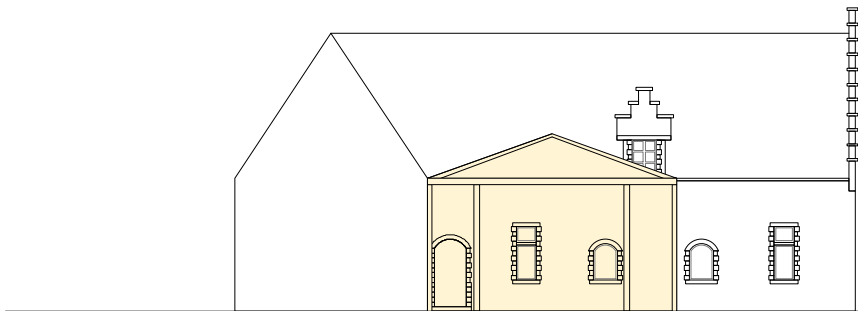
verbetering echter een oplossing op maat. We opteren voor een uniforme verbetering van de gebouwschil, een gelijkmatige aanpak om geen delen extra te belasten. Door isolatie van daken, wanden en vloeren aan de binnenzijde kan een doorlopende schil bekomen worden waarbij de gevels gevrijwaard zijn. Gezien het vroegere gebruik kunnen plaatselijk hoge gehalten van nitraten en sulfaten in de wanden optreden waardoor mogelijks een silicatisch systeem zal moeten toegepast worden. Verbetering van de ramen voorzien we met dun dubbele beglazing voor behoud van het gevelbeeld. Verder willen we op volgende wijze het karakter van de hoeve behouden:

- Om het karakter van de gevelarchitectuur te bewaren voeren we enkel punctuele ingrepen door. Door het beglazen van bestaande openingen willen we openheid creëren, nieuwe openingen worden uitgevoerd met een rechte zaagsnede en om licht te brengen in de zolders worden ramen toegepast die volledig in het vlak liggen om de dakvorm niet aan te tasten of eenvoudige dakkappen toegevoegd die de ritmering van de gevel respecteren. Uitbreidingen voorzien we in een hedendaagse architectuur, die zich sober onderschikt aan de bestaande hoeve.
- De neo - gotische interieurelementen, zoals de troggewelven met geometrische baksteenpatronen en de grote haard met schildjes blijven bewaard.
- Bij de nieuwe invulling van de zolders wordt de isolatie zo uitgewerkt dat de dakstructuur zichtbaar blijft. Na – isolatie gebeurt er dus door middel van isolatie tussen de (verhoogde) kepers of via een sarkin systeem. Bij het plaatsen van tussenwanden worden deze los van de spanten gezet opdat ze ondergeschikt worden aan de structuur.
- Ook bij het inbrengen van hedendaagse technieken staat het behoud van het ruimtegevoel centraal. Door bijvoorbeeld de toepassing van vloerverwarming en het wegwerken van leidingen in bestaande schouwkanalen blijft de impact beperkt.

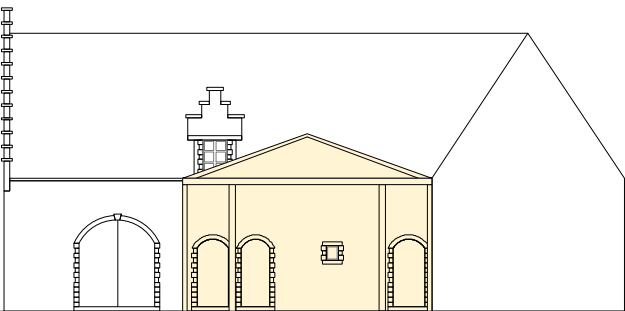
DEELPROJECT 3:
RENOVATIE VAN DE VLAAMSE HOEVE

Vlaamse Hoeve

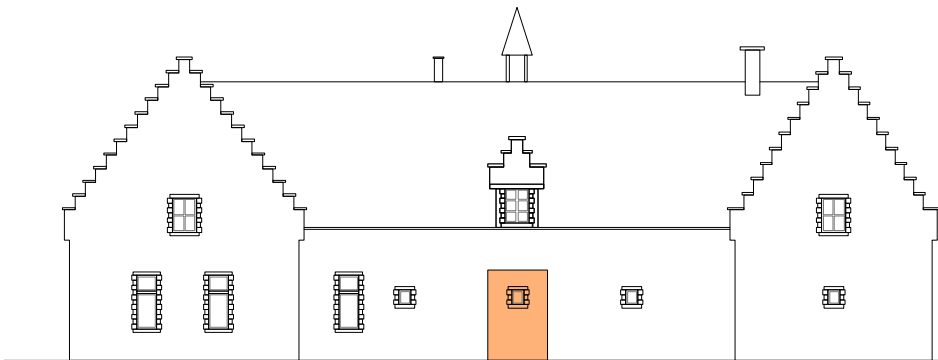
- 1. Polyvalente zaal
- 2. Receptie / garderobe
- 3. Heren WC
- 4. Dames WC
- 5. Mindervaliden
- 6. Entree kantoren
- 7. Toilet kantoren
- 8. Berging gastenverblijven
- 9. Entree gastenverblijven
- 10. Berging polyvalente zaal
- 11. Toiletten
- 12. Douches
- 13. Kitchenette
- 14. Vergaderruimte
- 15. Kantoortuin
- 16. Gastenkamer 1
- 17. Gastenkamer 2
- 18. Gastenkamer 3
- 19. Gastenkamer 4
- 20. Gastenkamer 5
- 21. Kantoor afdelingshoofd
- 22. Leefruimte gastenverblijf

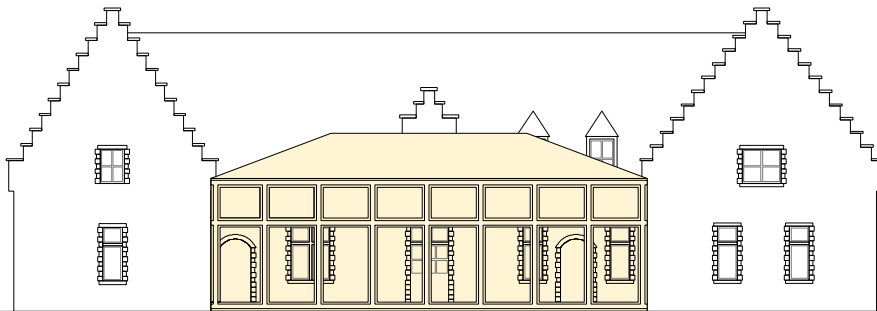
NOORDGEVEL
KOER

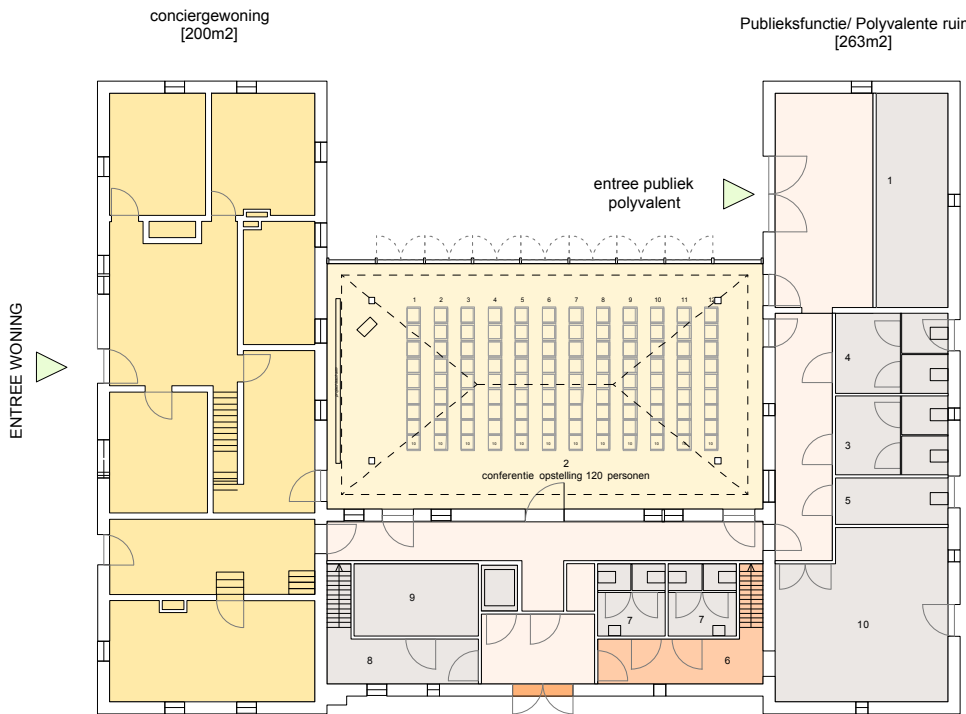
ZUIDGEVEL
KOER

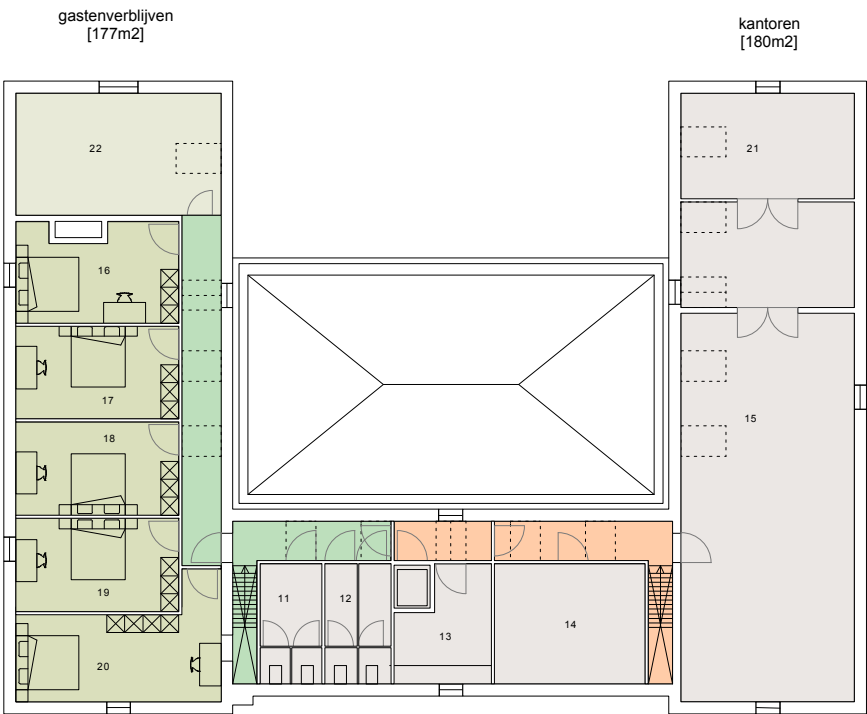
OOSTGEVEL

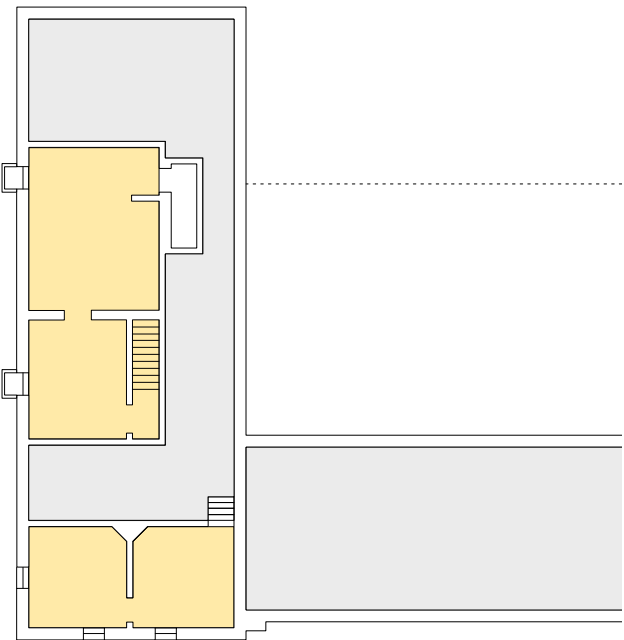
WESTGEVEL

BEGANE GROND

EERSTE VERDIEPING

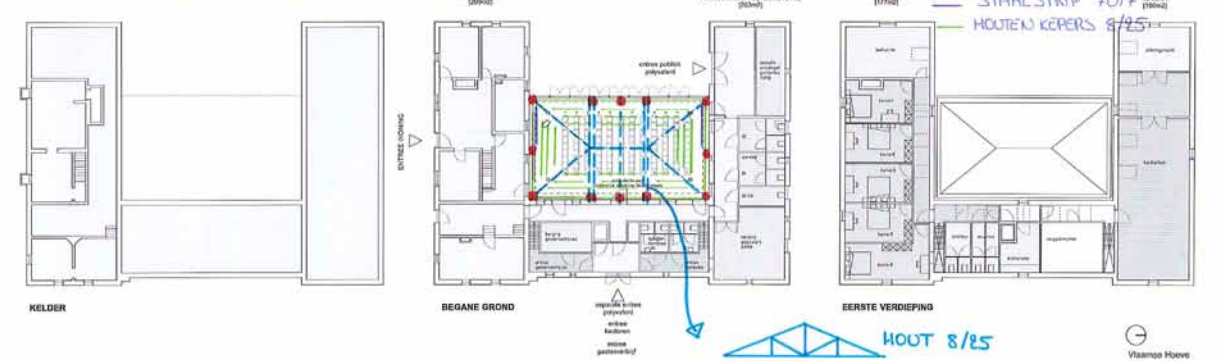
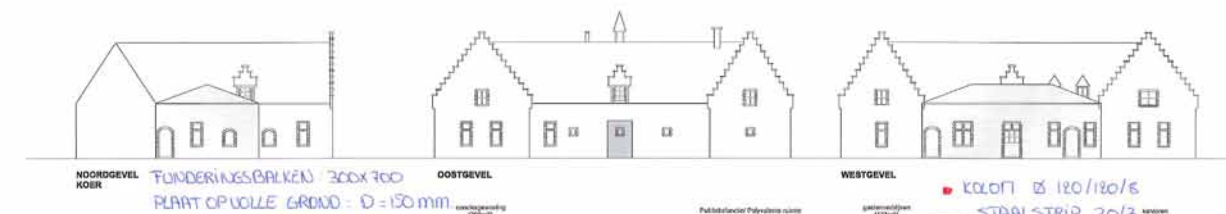
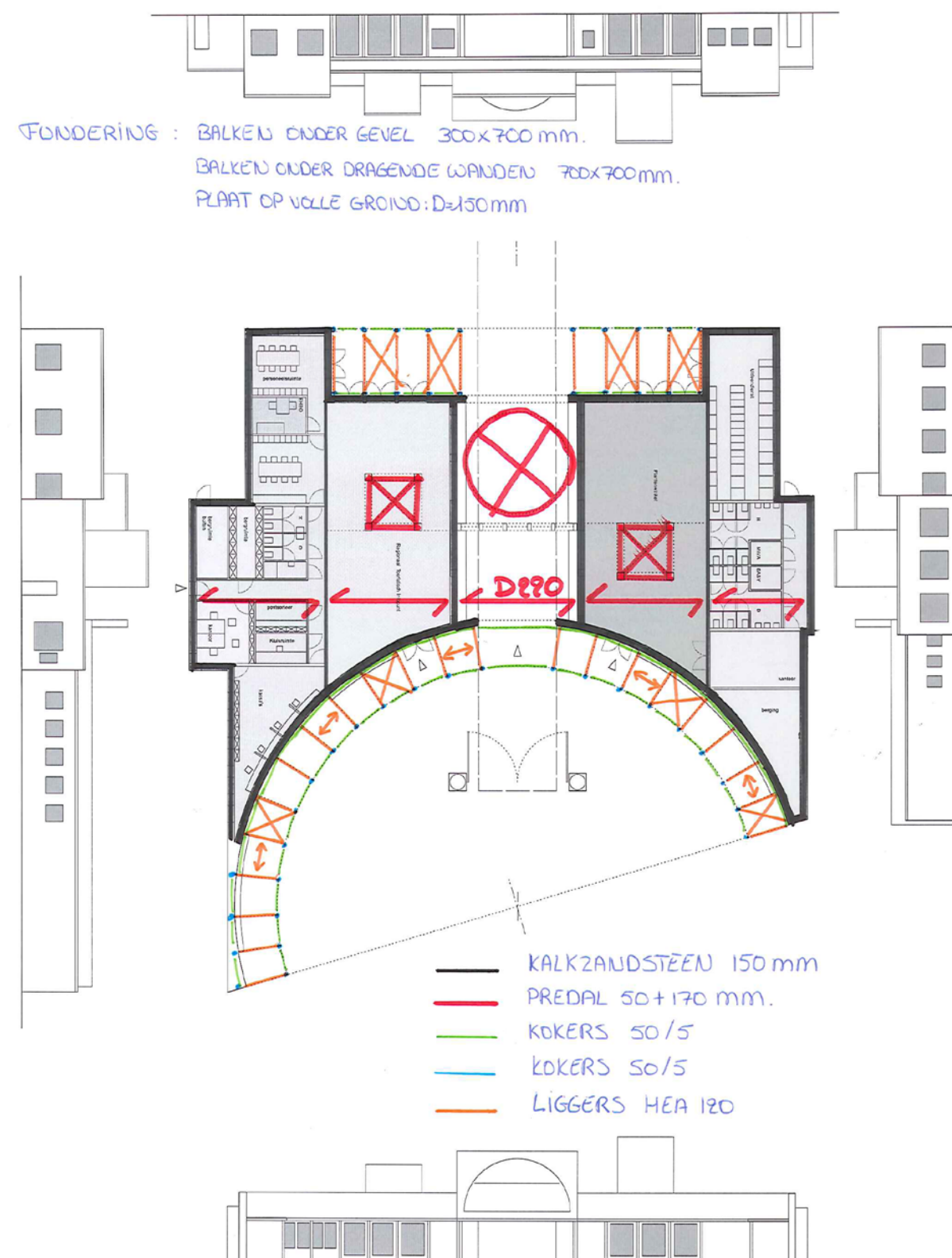
KELDER

separate entree
polyvalent
entree
kantoren
entree
gastenverblijf

Vlaamse Hoeve

SCHEMA'S STABILITEIT DRIE DEELPROJECTEN

**DEELPROJECT 4:
HERAANLEGGEN EREDREEF**

Visie riolering

Na een eerste studie van het projectgebied wordt vastgesteld dat de parkvijver en een deel van de eredreef gelegen zijn in overstromingsgevoelig gebied enerzijds en mogelijk overstromingsgebied anderzijds.

Uit de watertoetskaarten kan eveneens worden afgeleid dat het projectgebied gelegen is in niet-infiltratiegevoelig gebied. Dit houdt in dat de infiltratiecapaciteit van de bodem verwaarloosbaar is en het afstromende regenwater bijgevolg niet kan infiltreren in de nabijgelegen tuinen, maar d.m.v. straatkolken dient te worden aangesloten op de regenwaterriolering.

We vermoeden tevens dat de afwatering van de parkvijver aangesloten is op de nabijgelegen Amelvonnebeek. De waterloop is een waterloop van 2e categorie en wordt beheerd door de provincie Vlaams-Brabant.

Aangezien het project enerzijds deels gelegen is in overstromingsgebied en anderzijds er (zij het onrechtstreeks) wordt afgewaterd naar de Amelvonnebeek, zal er tijdens de opmaak van het rioleringsontwerp contact moeten worden opgenomen met de Provincie Vlaams-Brabant. Samen met de provincie zullen de ontwerpmodaliteiten worden nagegaan (o.a. noodzakelijke buffer, lozingsvoorwaarden, ...). Uiteraard zal er zoveel als mogelijk gebruik worden gemaakt van de parkvijver om aan de noodzakelijke ontwerpmodaliteiten te voldoen.

Voor wat betreft de afwatering van het afvalwater, wordt er in eerste instantie van uitgegaan dat alle afvalwater en alle regenwater op relatief eenvoudige wijze van elkaar kunnen worden gescheiden. Hiervoor zal er nauw worden samengewerkt met de architecten enerzijds en de technische dienst van de plantentuin anderzijds. Bij een volledige afkoppeling volstaat een leiding diameter 250mm, met een minimale helling van 3mm/m.

Aquafin is voor de gemeente Meise rioolbeheerder. Aangezien het afvalwater zal worden aangesloten op de gemeentelijke riolering in de Nieuwelaan, zal hiervoor toestemming aan Aquafin worden gevraagd.

Visie Wegenis

De bestaande verharding van de Eredreef dient te worden opgebroken en te worden vernieuwd. Gezien het historisch belang van de site zal hiervoor contact moeten worden opgenomen met Onroerend Erfgoed.

Op basis van historisch beeldmateriaal zal er samen worden nagegaan met welk duurzaam materiaal de nieuwe verharding en de naastgelegen comfortstrook dienen te worden uitgevoerd alsook welk type inheemse bomen er zullen worden aangeplant langsheen de dreef.